

УДК 159.922.76–056.313

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-1(324)-2-311-320

Коваленко Вікторія Євгенівна,

кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, м. Харків, Україна.
kovalenkov811@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7792-4653>

Введенська Віолетта Леонідівна,

студентка 5 курсу спеціальності 016 «Спеціальна освіта» Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, соціальний педагог КЗ «Спеціальний навчально-виховний комплекс І-ІІ ступенів № 2» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна.
vilvetkavv@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4049-7301>

**ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КАНІСТЕРАПІЇ
В ЛОГОКОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ
З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ**

Важко переоцінити значення мовлення в житті людини і суспільства в цілому як засобу духовного розвитку, виховання, освіти, спілкування, впливу один на одного. Мовленнєвий розвиток дитини з інтелектуальною недостатністю характеризується системними порушеннями вторинного характеру, обумовленого недоліками мислення. Наявність легкого інтелектуального недорозвинення викликає порушення формування інтелектуального компонента усіх ланок мовленнєвої діяльності. У дітей спостерігається відставання у розвитку всіх мовленнєвих характеристик: граматичної, лексичної та фонематичної. Властивий дітям загальний моторний недорозвиток порушує процес дієвого активного знайомства з навколишнім світом і тим самим накопичення уявлень і відомостей про нього.

Темп розвитку мовлення дитини раннього та дошкільного віку є різко уповільненим, а мовленнєва активність є недостатньою. На думку В. Синьова, М. Матвєєвої, О. Хохліної це є додатковим чинником ускладнення спілкування з дорослими та однолітками. Дитина рідко бере участь у бесідах, на запитання відповідає односкладно і не завжди правильно. Недостатнє розуміння зверненого мовлення стає на заваді виконанню доручень та завдань (Синьов В., Матвєєва М., Хохліна О., 2009). Щоб щось розповісти, дуже тривалий час діти з інтелектуальною недостатністю потребують постійної стимуляції у вигляді запитань. Без такої допомоги їхні висловлювання є фрагментарними, непослідовними,

малозрозумілими, з великою кількістю повторів та персеверацій. У монолозі розвиток теми не підтримується ззовні, а залежить від волі дитини. Отже, монолог потребує певного рівня довільності, яка недорозвинена у дітей з інтелектуальними порушеннями. Для організації та підтримання діалогу вони потребують зовнішніх орієнтирів у вигляді плану, опорних слів, наочності тощо.

Б. Пузанов стверджує, що потреба в спілкуванні у даної категорії дітей значно знижена, що пов'язано з несформованістю пізнавального інтересу. При інтелектуальній недостатності через загальний недорозвиток психіки збагачення досвіду протікає уповільнено і спотворено. Недостатньо розвинені практична та пізнавальна діяльність не можуть сприяти швидкому накопиченню уявлень і не стимулюють появу нових інтересів та потреб. Дитина не відчуває необхідності у мовленнєвому спілкуванні з оточуючими. Все вищезначене суттєво ускладнює процес соціалізації та соціальної адаптації дітей з інтелектуальними порушеннями.

Проблему мовленнєвого розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями досліджували А. Аксьонова, Л. Вавіна, Л. Виготський, Л. Занков, М. Гнездилов, Г. Дульнев, О. Леонтєв, І. Мартиненко, Ю. Рібцун, В. Тарасун, М. Шеремет, М. Феофанов, В. Петрова, Є. Соботович, Д. Шульженко та ін. Зокрема, науковці вказують, що учнів з інтелектуальними порушеннями відмічається різко знижена потреба у спілкуванні, що призводить до обмеженості у мовленнєвих контактах і гальмує процес розвитку мовлення. При цьому Є. Єкжанова, Р. Лалаєва, О. Мастюкова, Ю. Рібцун, Є. Соботович, О. Стребелева, Д. Шульженко та ін. у своїх дослідженнях зазначали, що найважливіша роль у корекційному навчанні полягає у формуванні мовленнєвих умінь у дошкільників та школярів з інтелектуальними порушеннями, які сприятимуть розвитку змістовно, логічно, зв'язно оформлювати власні висловлювання та сприяють соціалізації та соціальній адаптації таких дітей. Тож, аналіз наукових джерел вказує на те, що проблема пошуку шляхів корекції наявних порушень мовленнєвого розвитку в дітей з інтелектуальною недостатністю є актуальною проблемою теорії та практики сучасних спеціальної психології та педагогіки. Недостатня теоретична розробленість та практична значущість дослідження проблеми використання елементів каністерапії в логокорекційній роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями обумовили вибір теми статті.

Мета статті: виявити особливості застосування елементів каністерапії в логокорекційній роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями.

О. Темнікова розглядає каністерапію (від лат. *kanis* – це собака) – це методика лікування або попередження захворювань за допомогою особливого способу взаємодії з тваринами (собаками), а також інноваційний засіб соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, яка дає можливість їх успішного становлення в якості діяльнісних членів

суспільства (Темнікова, 2017, с. 24). Концепція даної терапії була сформульована дитячим психіатром з США Борисом Левінсоном в 1960-х роках, коли американський лікар вперше помітив, що маленькі пацієнти легше йдуть на контакт, якщо в кабінеті знаходиться його улюбленець – ретривер. З тих пір цей метод отримав досить широке поширення на Заході. Лікувальна кінологія застосовується як допоміжна психотерапевтична методика при роботі з пацієнтами, які важко йдуть на контакт, допомагає розвитку емоційних, розумових здібностей, а також розвитку рухових функцій.

Теоретичні основи каністерапії відображено в роботах Ю. Бондарчук, Т. Любімова, Є. Коржикової, А. Суботіна, Л. Ращевської, Л. Кряжева, С. Постнової, О. Темнікової та ін. Проте в спеціальній психолого-педагогічній літературі застосування елементів каністерапії в логокорекційній роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями не знайшло достатнього висвітлення.

На сьогоднішній день в нашій країні розвиток методик каністерапії знаходиться на початковому етапі. Причиною цього є, з одного боку, відносна новизна проблеми використання каністерапії з дітьми з особливими освітніми потребами, а з іншого – специфіка застосування каністерапії з дітьми, які мають різні групи особливих освітніх потреб, які вимагають індивідуального підходу (так званої «роботи з випадком», від англ. «Casework»), що істотно ускладнює розробку стандартизованих загальних методик. Крім цього, на даний момент немає цілісної концепції та стандартів підготовки тварин для каністерапії, а оцінювання підготовки часто має суб'єктивний характер і тому не може відповідати вимогам, що пред'являються до собак в роботі з дитиною з особливими освітніми потребами. Незважаючи на це, накопичений практичний досвід дає можливість виділити загальні форми каністерапії, принципи побудови та етапи (Когаловська, 2015).

Основна ідея каністерапії пропонує організацію активної взаємодії дітей з інтелектуальними порушеннями з фахівцями і з собаками. Принцип лікувальної кінології з дітьми з інтелектуальними порушеннями заснований на тому, що заняття проходять в ігровій формі та ефект досягається ненав'язливо. Залежно від структури інтелектуального порушення, інструктори добирають спеціальну систему вправ індивідуально для кожної дитини, так як заняття передбачає тісний тактильний і емоційний контакт дитини з собакою.

Каністерапія сприяє розвитку умінь мовленнєвими засобами задовольняти свої емоційні потреби, так як особлива увага приділяється спілкуванню дітей з собаками, організованого певними способами і спеціальним чином, які пов'язані зі специфікою проблем і бажаним результатом.

Каністерапевтичне середовище дає можливість розвивати у дітей з інтелектуальними порушеннями вміння починати і підтримувати розмову, очікувати реакції співрозмовника і реагувати на його слова в

обох випадках, оскільки відбувається взаємодія і встановлення емоційного контакту з твариною без небезпеки для самооцінки дитини і різких змін в уявленнях про навколишню дійсність. Такий досвід спілкування в процесі каністерапії дає можливість дитині з інтелектуальними порушеннями переносити його в соціальне середовище.

Емоційна сторона спілкування з собакою на заняттях каністерапії виключає будь-яку негативну оцінку від неї, що сприяє мотивуванню дитини до мовленнєвої активності, адже молодші школярі з інтелектуальними порушеннями рідко ініціюють спілкування, адже у них є зниженою потреба у соціальних контактах та самовираженні. Підтримувати діалог вони не вміють, оскільки їм важко одночасно спрямовувати пізнавальну активність на сприймання і розуміння того, що каже співрозмовник, з одного боку, і на програмування й реалізацію власного висловлювання – з іншого. Від розмови дітей часто відволікають сторонні подразники, через що вони втрачають думку, не розуміють до кінця те, що почули.

Недостатність мислення, недорозвиток мовлення, бідність уявлень про навколишнє середовище зменшують вербальну активність дітей з легкими інтелектуальними порушеннями. До діалогу вони, зазвичай, вдаються у декількох випадках: коли це необхідно для подолання перешкод на шляху досягнення практичної мети, для вираження власних емоцій та коли до них звертається дорослий (Синьов В., Матвеева М., Хохліна О., 2009). Ураховуючи те, що емоційна сторона спілкування з собакою на заняттях каністерапії виключає будь-яку негативну оцінку від неї та спілкування з собакою емоційно легше, ніж спілкування з людиною через низку причин: спектр емоцій у собак набагато вужчий; тактильний контакт тут більш прийнятний. Дотики до собаки надають можливість довербальної передачі емоційних станів, що має велике значення в роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями. Довербальний вияв почуттів і емоцій – це «універсальна мова». Фізичний контакт дає можливість, не вдаючись до мовних засобів, вести емоційно насичений діалог. При фізичній взаємодії знаки єдині для світу тварин. М'які і ніжні дотики говорять про вияв турботи та прихильності, сильні, хворобливі позначають агресію. Рухові вираження почуттів зачіпають формування моторики. Таким чином, взаємодія з собаками – це потужний мотиваційний фактор для спілкування для молодших школярів з інтелектуальними порушеннями.

Зокрема, О. Темнікова зазначає, що комунікація з тваринами надає можливість для формування комунікативних навичок між дітьми і їх загальної діяльності. Спілкування з собакою збагачує міжособистісну комунікацію, так як для взаємодії з собакою необхідно розуміти її настрій і узгодити з ним свою поведінку, вміти розшифрувати її поведінку і чітко висловити свої бажання.

Взаємодія з собаками пробуджує у дитині позитивні почуття і емоції. Собака відкрито показує свої емоції, співпереживає дітям, що допомагає їм емоційно розкритися, виражати свої позитивні емоції. В такий момент фахівцям простіше встановити з дітьми контакт.

Варто зазначити, що процес мовленнєвого висловлювання охоплює такі складні розумові дії, як програмування, вибір мовних одиниць, адекватних задуму, багаторівневий контроль за правильністю побудови фрази, використання граматичних конструкцій, вимови слів. Цими розумовими діями дитина з інтелектуальною недостатністю володіє на край низькому рівні. Навіть старші учні відчують значні труднощі за необхідності висловити власну думку. Чітка структура занять (певна послідовність дій, заданий темп, правила спілкування з твариною) посилює ефект психолого-педагогічного впливу на дітей і сприяє розвитку мовлення. Взаємодія з твариною (прогулянка, турбота, дресирування) вимагає від дітей таких якостей, як дисциплінованість, планування, впевненість, вміння розуміти свої емоції і керувати ними, всі ці якості розвиваються під час занять каністерапією. Адже в ході занять дитина з інтелектуальними порушеннями має здійснювати подачу різних команд голосом, будувати речення (наприклад, принеси паличку Марусі, принеси мені м'ячик і т. д.).

Заняття каністерапією допомагають дитині розвивати правильне дихання, виконувати вправи дихальної гімнастики в ігровій формі. На заняттях каністерапії діти імітують дихання собаки, роблять дихальні вправи (махи руками: імітація собачої ходи, кивки головою і повороти, сопіння носиком (принюхуючись), дихання ротом, повороти тулуба, розтяжка грудної клітини та ін.).

У дітей розвивається фонематичний слух під час повторення команд за фахівцем (собака не почує, якщо сказати неправильну команду), копіювання звуків, що видаються твариною. Позитивно заняття каністерапією впливають і на розвиток артикуляційного апарату, коли діти висувають язика, дістають їм ніс, підборіддя, облизуються, повторюють рухи «як собачка воду п'є і їсть» та ін.

Варто зазначити, що результат взаємодії дитини з інтелектуальними порушеннями з собакою багато в чому залежить від якості підготовки фахівця та тварини до роботи з дитиною з інтелектуальними порушеннями. Щоб тварина могла надавати допомогу дитині з інтелектуальними порушеннями, її готують кінологи за спеціалізованими програмами. Таке дресирування включає навчання певним командам. Кожна собака, що пройшла підготовку повинна мати відповідний сертифікат після складання підсумкового екзамену.

Для отримання сертифікату собака має відповідати наступним вимогам: вона постійно знаходиться під контролем кінолога, кориться командам і / або жестам не тільки кінолога, але і екзаменатора (невелика допомога кінолога допускається); собака поводить себе надійно і передбачувано, не спадає на зайве збудження, не гнівається і не виходить

з-під контролю кінолога; собаки подобаються погладжування, дотики, обійми; собаки подобається або вона, як мінімум, спокійно терпить тілесний контакт; собака м'яко бере запропоноване частування або віддає кинуті предмети; кінолог мотивує собаку і добре керує нею.

Отже, для цих цілей підходить далеко не кожна собака. І справа не породи або зовнішніх даних. Як показують дослідження (Любімова, 2010), позитивні результати дає спілкування з собаками будь-якої породи. І все-таки собаки деяких порід є більш навчуваними і дають більш ефективний результат. До таких порід належать: коллі, лабрадори, спаніелі, сенбернари, боксери, ньюфаундленди, різеншнауцери і тер'єри.

Велике значення в каністерапії має характер тварини. Вихованець обов'язково повинен бути врівноваженим, спокійним, ласкавим. Крім того, в якості критеріїв враховується інтелект вихованця і його здатність йти на контакт з людиною.

Існують і протипоказання до проведення каністерапії:

- наявність у дитини пароксизмальних розладів, які не піддаються лікуванню;
- наявність алергії на тварин;
- тривалі хронічні захворювання, що призводять до зниження імунного статусу дитини;
- порушення свідомості, що призводять до втрати контролю над власними діями або до патологічно неадекватного сприйняття дійсності;
- наявність галюцинацій, марення;
- наявність у дитини на тілі відкритих ран;
- хвороби шкіри;
- наявність паразитів у дитини;
- хворобливі стани, підвищена температура, катаральні явища, погане самопочуття.

Вибір собаки здійснюється індивідуально для кожної дитини і обумовлюється характером запиту і особистими особливостями дитини. Для кожного конкретного випадку каністерапевт розробляє комплекс вправ. Взаємодія завжди починається зі знайомства. Якщо дитина боїться, собаку слід тримати на відстані. Багатьом дітям простіше, коли тварина сидить або лежить боком. Тоді відсутній контакт очей.

Перші заняття спрямовані на те, щоб дитина помітила собаку. Якщо дитина з інтелектуальними порушеннями торпідна, то її «висаджують» поруч з собакою і впродовж заняття стимулюють до тактильного контакту з собакою (покласти руку на собаку, погладити її, доторкнутися вуха, лапи, носа). Якщо дитина проявляє негативну реакцію, то змушувати не можна. Перший час контакт носить формальний характер (собака знаходиться в приміщенні поряд з дитиною). Після етапу знайомства можна переходити до дистанційних вправ. Спеціаліст йде поруч з дитиною, ведучи з іншого боку тварину і не наближаючи її. Коли дитина звикне, собака може робити зупинки, повороти. Педагог буде

заняття, використовуючи значущі для дитини предмети, ігри (мильні бульбашки, приладдя для малювання, машинки і т.д.).

На наступному етапі (коли контакт встановлений і носить стабільний позитивний характер) включаються дихальні вправи, імітаційні, розтяжки, а головне – здійснюється вплив на емоційну сферу дитини, активізуючи стеничні емоції, створюючи ситуацію успіху (активні ігри з собакою – кидання м'ячів, погодувати собаку, даємо команди). Ігри можуть бути різні, але при цьому вони повинні бути доступними дитині. В процесі гри можливо замінювати предмети (наприклад, іграшки які кидає дитина собаці).

Особливу роль має підлегле місце собаки, завдяки цьому діти мають можливість власноруч створювати структуру гри на доступному їм рівні.

Досить обмежений набір дій і команд, яким тварину попередньо навчено, дозволяє повноцінно грати, причому не в якості виконавця розпоряджень дорослого, а в якості повноправного учасника. Каністерапія в даному випадку виступає в якості опори для вибудовування та впорядкування уявлень про світ. Модельована на занятті ситуація взаємодії, в якій дитина приймає на себе як підлеглі, так і керівні ролі є комфортним середовищем для оволодіння комунікаційними навиками, оскільки одночасно з наявністю чітких і простих способів спілкування присутня можливість для самостійної організації середовища з боку дитини.

Реабілітаційна програма за допомогою каністерапії орієнтована на вік 5-10 років, коли дуже великі компенсаторні можливості мозку і ще не встиг сформуватися патологічний стереотип. Зрозуміло, для того щоб логокорекційна робота з використанням елементів каністерапії була ефективною, необхідно навчити дитину з інтелектуальними порушеннями бережно ставитись до собаки. Розуміючи свою відповідальність, засвоюючи правила поведінки та поводження з собакою, дитина стане здатною грати самостійно. Для того щоб це було можливо, необхідно і навчити дитину основам гри. Опинившись на занятті з собакою, дитина може розгубитися через те, що не знатиме як з нею грати і що їй робити. Завдання фахівця на початковому етапі – показати ряд ігрових дій і допомогти дитині освоїти їх.

Після того як дитина освоїть гру і зможе тривалий час підтримувати її самостійно можна ввести додаткові елементи, надати більше свободи для творчості і спонтанної активності. Варто, однак, відзначити, що навчання ігровим діям, не представляє серйозних труднощів навіть при значному інтелектуальному недорозвиненні і не вимагає окремих навчальних занять. По-перше, дитина бачить дії дорослого під час гри, які представляють собою дію або команду з негайною реакцією собаки на неї. Тобто демонстрація ігрових дій виявляється максимально наочною. По-друге, і сама собака, і гра з нею цікаві, тобто є потужним мотиваційним фактором, що сприяє

концентрації уваги дитини і більш швидкому засвоєнню необхідних навичок.

Отже, каністерапія насамперед використовується як психотерапевтична методика, яка сприяє формуванню інтелектуальних і психологічних можливостей, поліпшенню рухових функцій і моторики дитини з інтелектуальною недостатністю. Крім того, цей метод широко застосовується для посилення ефективності корекційного впливу на мовленнєвий розвиток дітей з інтелектуальними порушеннями. Каністерапія відбувається за допомогою спеціально відібраних і навчених собак під наглядом кваліфікованих фахівців-каністерапевтів. Собаки володіють певними навичками, подібними до людських: емоційністю, здатністю виражати свої переживання діями, звуками, мімікою. Каністерапія дозволяє розвивати мовлення та комунікативні навички у дітей з інтелектуальними порушеннями за рахунок потужного впливу, який має пролонгований характер, після занять каністерапією відзначається емоційна включеність дітей, здійснюється перенесення вивчених дій і навичок в спілкування.

Список використаної літератури

1. Когаловская А. С. Волонтерская деятельность студентов и преподавателей в области канистерапии детей с особыми нуждами: практика работы на базе учреждения социального обслуживания. *Социальное обслуживание*. 2015. № 4. С. 66–68. **2. Любимова Т. Л.** Канистерапия как метод психолого-педагогической реабилитации детей с ограниченными возможностями и семей. *Специальная психология*. 2010. № 1. С. 10–34. **3. Синьов В. М.,** Матвеева М. П., Хохлина О. П. Психология разумово відсталого дитини: підручник. Київ: Знання, 2008. 359 с. **4. Темникова Е. Ю.,** Бондарчук Ю. А. Возможности канистерапии в развитии коммуникативных умений дошкольников с нарушениями речи. *Вестник ТГПУ*, 2017. 1 (178). С. 24 – 27.

References

1. Kohalovskaia, A. S. (2015). Volonterskaya deyatelnost studentov i преподаvateley v oblasti kanisterapii detey s osobyimi nuzhdami: praktika raboty na baze uchrezhdeniya sotsialnogo obsluzhivaniya. [Volunteer activities of students and teachers in the field of Canistherapy for children with special needs: the practice of working on the basis of a social service institution.]. *Sotsyalnoe obsluzhyvanye*. 4. 66–68. [in Russian]. **2. Liubymova, T. L.** (2010). Kanysterapiya kak metod psykholohopedahohycheskoi reabylytatsyy detei s ohranychennymy vozmozhnostiamy u semei. [Canistherapy as a method of psychological and educational rehabilitation of children with disabilities and families]. *Spetsyalnaia psykholohyia*. 1. 10–34. [in Russian]. **3. Synov, V. M.,** Matvieieva, M. P., Khokhlina, O. P. (2008). Psykholohiia rozumovo vidstaloi dytyny [Psychology of a mentally retarded child]: pidruchnyk. Kyiv: Znannia. [in

Ukrainian]. 4. **Темнюкова, Е. Ю., Bondarchuk, Yu. A.** (2017). *Vozmozhnomy kanystherapyu v razvytyu kommunykativnykh umenyi doshkolnykov s narushenyamy rechyu.* [Possibilities of Canistherapy in the development of communicative skills of preschoolers with speech disorders] *Vestnyk THPU.* 1 (178). 24–27. [in Russian].

Коваленко В. Є., Введенська В. Л. Використання елементів каністерапії в логокорекційній роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями

В статті розглядається проблема застосування каністерапії в роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями. Проаналізовані особливості мовленнєвого розвитку дітей з легкими інтелектуальними порушеннями незворотного характеру. Встановлено, що каністерапія сприяє розвитку умінь у дітей з інтелектуальними порушеннями мовленнєвими засобами задовольняти свої емоційні потреби, так як особлива увага приділяється спілкуванню дітей з собаками, організованого певними способами і спеціальним чином. Розкриваються показання та протипоказання до застосування каністерапії, форми взаємодії дитини з інтелектуальними порушеннями з собакою під час каністерапії, які варіюються залежно від віку та особистісних особливостей дитини з інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: каністерапія, анімалотерапія, легкі інтелектуальні порушення.

Коваленко В. Е., Введенская В. Л. Использование элементов канистерапии в логокоррекционной работе с детьми с интеллектуальными нарушениями

В статье рассматривается проблема применения канистерапии в работе с детьми с интеллектуальными нарушениями. Проанализированы особенности речевого развития детей с легкими интеллектуальными нарушениями, которые имеют необратимый характер. Установлено, что канистерапия способствует развитию умений у детей с интеллектуальными нарушениями речевыми средствами удовлетворять свои эмоциональные потребности, так как особое внимание уделяется общению детей с собаками, организованного определенными способами и специальным образом. Раскрываются показания и противопоказания к применению канистерапии, формы взаимодействия ребенка с интеллектуальными нарушениями с собакой во время канистерапии, которые варьируются в зависимости от возраста и личностных особенностей ребенка с интеллектуальными нарушениями.

Ключевые слова: канистерапия, анималотерапия, легкие интеллектуальные нарушения.

Kovalenko V., Vvedenska V. The Use of Canistherapy Elements in Logo Corrective Working with Children with Intellectual Dispatches

The article deals with the problem of using canistherapy in work with children with intellectual disabilities. The peculiarities of speech development of children with mild intellectual disorders of irreversible nature are analyzed. It has been established that in a child with mild intellectual disabilities at the time of admission to the school, the practice of speech communication takes less time than that of children with norm-like development. The pace of development of speech is sharply slowed down, and speech activity is not sufficient. Insufficient understanding of broadcasting is hindering the execution of orders and tasks. It is established that the speech process involves such complex mental activities as programming, the choice of linguistic units, adequate plan, multilevel control over the correctness of constructing phrases, the use of grammatical structures, a pronunciation of words. With these mental actions, a child with intellectual disabilities has an extremely low level. Based on the model of the generation of speech by L.S.Vygotsky, the process of generating speech is regarded as a purposeful and motivated act. In this aspect, the use of canistherapy can motivate children with intellectual disorders in speech communication, which promotes the development of their skills in verbal communication. The forms of interaction of a child with intellectual disabilities with a dog during canistherapy are revealed, which vary depending on the age and personality characteristics of the child with intellectual disabilities.

Key words: canistherapy, animal therapy, mild intellectual disorders.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2019 р.

Прийнято до друку 29.03.2019 р.

Рецензент – д.псих.н., проф. Бистрова Ю. О.